

ผลและวิจารณ์

ผลการวิจัยเรื่องการศึกษาการใช้ที่ดินในพื้นที่สำหรับการอนุรักษ์ในเขตป่าภูหลวง – วังน้ำเขียว แบ่งออกเป็น

1. ขอบเขตของพื้นที่สำหรับการอนุรักษ์ในเขตป่าภูหลวง - วังน้ำเขียว
2. ลักษณะการใช้ประโยชน์ที่ดินในบริเวณพื้นที่สำหรับการอนุรักษ์
3. ความคิดเห็นด้านการอนุรักษ์ดินและน้ำของผู้ใช้ประโยชน์ที่ดินในพื้นที่สำหรับการอนุรักษ์

1. ขอบเขตพื้นที่สำหรับการอนุรักษ์

พื้นที่สำหรับการอนุรักษ์ในอำเภอวังน้ำเขียวสามารถแบ่งได้เป็น 3 กลุ่ม คือ กลุ่มที่ 1 บริเวณที่อยู่ในข้อกำหนดพื้นที่สำหรับการอนุรักษ์ 1 ข้อ คือ เป็นพื้นที่ความลาดชันมากกว่า 35% หรือพื้นที่ลุ่มน้ำชั้นคุณภาพที่ 1 หรือพื้นที่ป่าอนุรักษ์ (ป่าโซน C) กลุ่มที่ 2 คือ บริเวณที่อยู่ในข้อกำหนดพื้นที่สำหรับการอนุรักษ์ 2 ใน 3 ข้อ คือ บริเวณที่มีการซ้อนทับกันของพื้นที่ความลาดชันมากกว่า 35% กับพื้นที่ลุ่มน้ำชั้นคุณภาพที่ 1 หรือบริเวณที่มีการซ้อนทับกันของพื้นที่ความลาดชันมากกว่า 35% กับพื้นที่ป่าอนุรักษ์ หรือบริเวณที่มีการซ้อนทับกันของพื้นที่ลุ่มน้ำชั้นคุณภาพที่ 1 กับพื้นที่ป่าอนุรักษ์ (ป่าโซน C) และกลุ่มที่ 3 บริเวณที่อยู่ในข้อกำหนดพื้นที่สำหรับการอนุรักษ์ 3 ข้อ คือ บริเวณที่มีการซ้อนทับกันของพื้นที่ความลาดชันมากกว่า 35%, พื้นที่ลุ่มน้ำชั้นคุณภาพที่ 1 และพื้นที่ป่าอนุรักษ์ (ป่าโซน C)

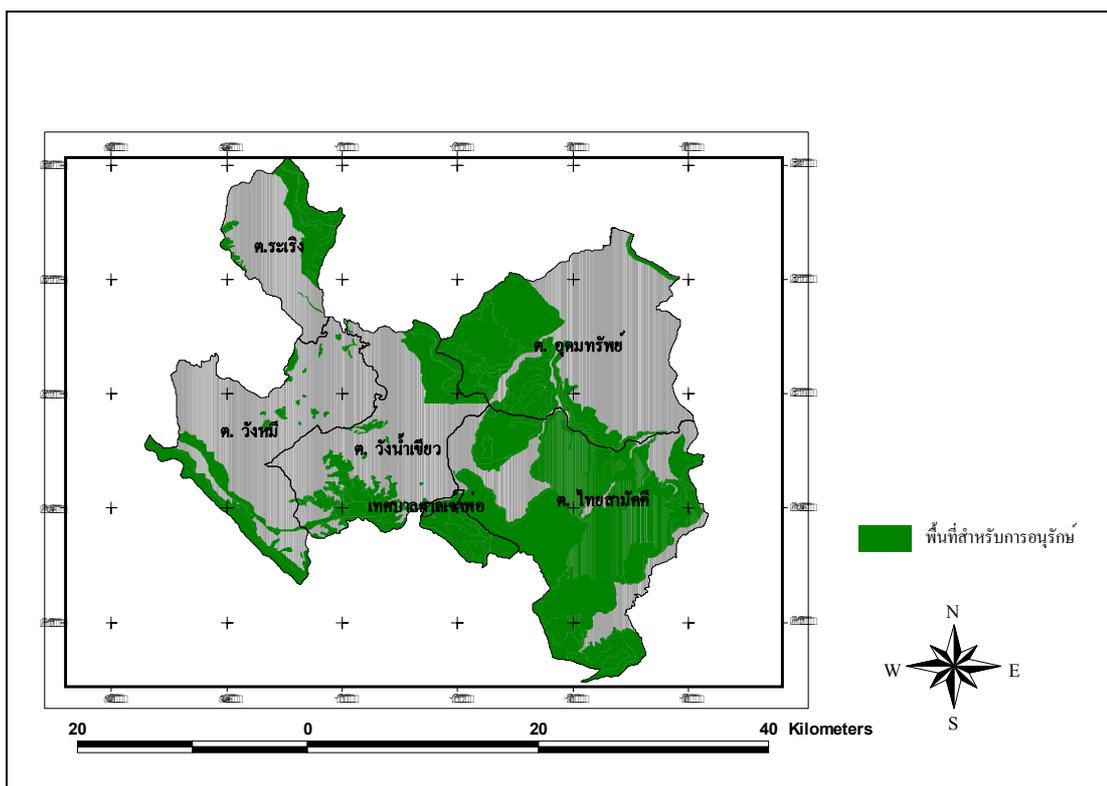
อำเภอวังน้ำเขียวมีพื้นที่สำหรับการอนุรักษ์รวม 488.15 ตารางกิโลเมตร หรือคิดเป็นร้อยละ 46.12 ของพื้นที่ทั้งอำเภอ โดยในตำบลไทยสามัคคีมีบริเวณที่เป็นพื้นที่สำหรับการอนุรักษ์มากที่สุด คือ 242.19 ตารางกิโลเมตร รองลงมาคือตำบลอุคมทรัพย์ซึ่งมีพื้นที่สำหรับการอนุรักษ์ 101.55 ตารางกิโลเมตร ตำบลวังน้ำเขียวมีบริเวณพื้นที่สำหรับการอนุรักษ์มากเป็นลำดับ 3 โดยมีพื้นที่สำหรับการอนุรักษ์ 78.02 ตารางกิโลเมตร ลำดับ 4 คือตำบลวังหมี มีพื้นที่สำหรับการอนุรักษ์ 35.67 ตารางกิโลเมตร ลำดับ 5 คือตำบลระเริง ซึ่งมีพื้นที่สำหรับการอนุรักษ์ 28.36 ตารางกิโลเมตรและเทศบาลศาลเจ้าพ่อมีบริเวณพื้นที่สำหรับการอนุรักษ์น้อยที่สุด คือ 2.36 ตารางกิโลเมตร (ตารางที่ 2 และภาพที่ 2)

ตารางที่ 2 ขอบเขตพื้นที่สำหรับการอนุรักษ์ในอำเภอวังน้ำเขียว

ตำบล	พื้นที่ (ตร.กม.)							รวม
	กลุ่มที่ 1			กลุ่มที่ 2		กลุ่มที่ 3		
	Slope >35%	ลุ่มน้ำ ชั้น 1	ป่า ไชน C	Slope >35% + ลุ่มน้ำ ชั้น 1	Slope >35% + ป่าไชน C	ลุ่มน้ำ ชั้น 1 + ป่าไชน C	Slope >35% + ลุ่มน้ำชั้น 1 + ป่าไชน C	
ไทยสามัคคี	65.06	51.38	6.01	119.08	-	0.66	-	242.19
วังน้ำเขียว	21.26	7.67	16.12	5.46	1.34	8.33	17.84	78.02
วังหมี	6.75	3.34	8.90	16.02	0.34	0.06	0.26	35.67
อุคมทรัพย์	12.24	12.01	27.81	16.84	3.11	17.45	12.09	101.55
ระเริง	2.73	-	12.45	0.22	2.50	1.91	8.55	28.36
เทศบาล ศาลเจ้าพ่อ	1.80	0.01	-	0.34	-	0.04	0.17	2.36
รวม	109.84	74.41	71.29	157.96	7.29	28.45	38.91	488.15

ที่มา : พัดติพล, 2547

เมื่อแบ่งตามข้อกำหนดพื้นที่สำหรับการอนุรักษ์พบว่า บริเวณที่มีการซ้อนทับกันของพื้นที่ความลาดชันมากกว่า 35% และพื้นที่ลุ่มน้ำชั้นคุณภาพที่ 1 มีขนาดพื้นที่มากที่สุด คือ 157.96 ตารางกิโลเมตร บริเวณพื้นที่ที่มีขนาดพื้นที่มากเป็นลำดับ 2, ลำดับ 3 และลำดับ 4 คือพื้นที่สำหรับการอนุรักษ์กลุ่มที่ 1 คือพื้นที่ความลาดชันมากกว่า 35% พื้นที่ลุ่มน้ำชั้นคุณภาพที่ 1 พื้นที่ป่าอนุรักษ์ (ป่าโซน C) ซึ่งมีขนาดพื้นที่ 109.84 ตารางกิโลเมตร 74.41 ตารางกิโลเมตร และ 71.29 ตารางกิโลเมตรตามลำดับ บริเวณพื้นที่สำหรับการอนุรักษ์ในกลุ่มที่ 3 มีขนาดพื้นที่มากเป็นลำดับที่ 5 โดยมีพื้นที่ 38.91 ตารางกิโลเมตร ลำดับที่ 6 คือบริเวณที่มีการซ้อนทับกันของพื้นที่ลุ่มน้ำชั้นคุณภาพที่ 1 และพื้นที่ป่าอนุรักษ์ (ป่าโซน C) โดยมีพื้นที่ 28.45 ตารางกิโลเมตรและบริเวณที่มีขนาดพื้นที่สำหรับการอนุรักษ์น้อยที่สุดคือ บริเวณที่มีการซ้อนทับกันของพื้นที่ความลาดชันมากกว่า 35% และพื้นที่ป่าอนุรักษ์ (ป่าโซน C) โดยมีพื้นที่ 7.29 ตารางกิโลเมตร

ภาพที่ 2 ขอบเขตพื้นที่สำหรับการอนุรักษ์ในอำเภอวังน้ำเขียว

ที่มา : พืชติพล, 2547

1.1 กลุ่มที่ 1 บริเวณที่อยู่ในข้อกำหนดพื้นที่สำหรับการอนุรักษ์ 1 ข้อ หมายถึง พื้นที่ในอำเภอวังน้ำเขียวที่มีลักษณะตรงกับข้อกำหนดพื้นที่สำหรับการอนุรักษ์ คือ มีลักษณะเป็นพื้นที่ความลาดชันมากกว่า 35% หรือเป็นพื้นที่ลุ่มน้ำชั้นคุณภาพที่ 1 หรือเป็นพื้นที่ป่าอนุรักษ์ (ป่าโซน C) เพียง 1 ข้อ ซึ่งได้ผลดังนี้

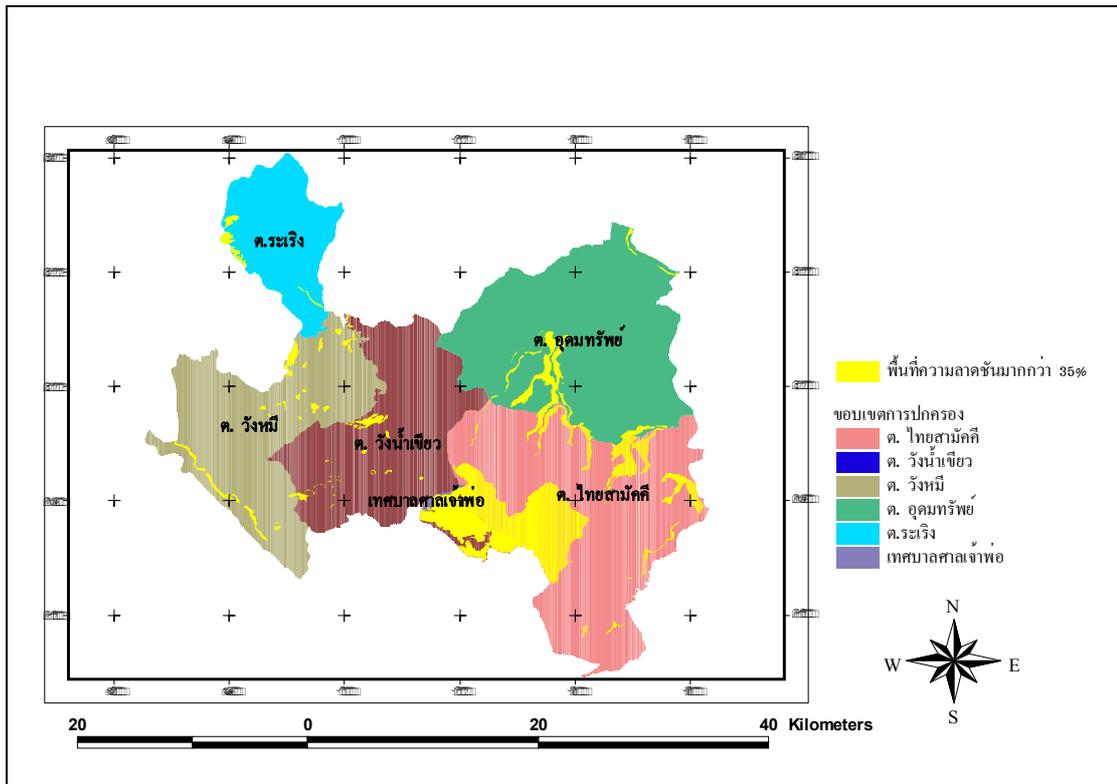
1.1.1 พื้นที่ความลาดชันมากกว่า 35%

อำเภอวังน้ำเขียวมีพื้นที่ความลาดชันมากกว่า 35% ทั้งหมด 109.84 ตารางกิโลเมตร คิดเป็นร้อยละ 22.50 ของพื้นที่สำหรับการอนุรักษ์ทั้งหมด โดยแบ่งได้ตามลำดับ ดังนี้ ลำดับที่ 1 ตำบลไทยสามัคคีมีพื้นที่ 65.06 ตารางกิโลเมตร ลำดับที่ 2 ตำบลวังน้ำเขียว มีพื้นที่ 21.26 ตารางกิโลเมตร ลำดับที่ 3 ตำบลอุดมทรัพย์ มีพื้นที่ 12.24 ตารางกิโลเมตร ลำดับที่ 4 ตำบลวังหมี มีพื้นที่ 6.75 ตารางกิโลเมตร ลำดับที่ 5 ตำบลระเริง มีพื้นที่ 2.73 ตารางกิโลเมตร และลำดับที่ 6 เทศบาลศาลเจ้าพ่อ มีพื้นที่ 1.80 ตารางกิโลเมตร (ตารางที่ 3 และภาพที่ 3)

ตารางที่ 3 พื้นที่สำหรับการอนุรักษ์กลุ่มที่ 1 (พื้นที่ความลาดชันมากกว่า 35%)

ตำบล	พื้นที่	
	ตร.กม.	ร้อยละของพื้นที่สำหรับการอนุรักษ์ทั้งหมด
ไทยสามัคคี	65.06	13.33
วังน้ำเขียว	21.26	4.35
อุดมทรัพย์	12.24	2.51
วังหมี	6.75	1.38
ระเริง	2.73	0.56
เทศบาลศาลเจ้าพ่อ	1.80	0.37
รวม	109.84	22.50

ที่มา : พยัคติพล, 2547

ภาพที่ 3 บริเวณพื้นที่ความลาดชันมากกว่า 35%

ที่มา : พยัทธิพล, 2547

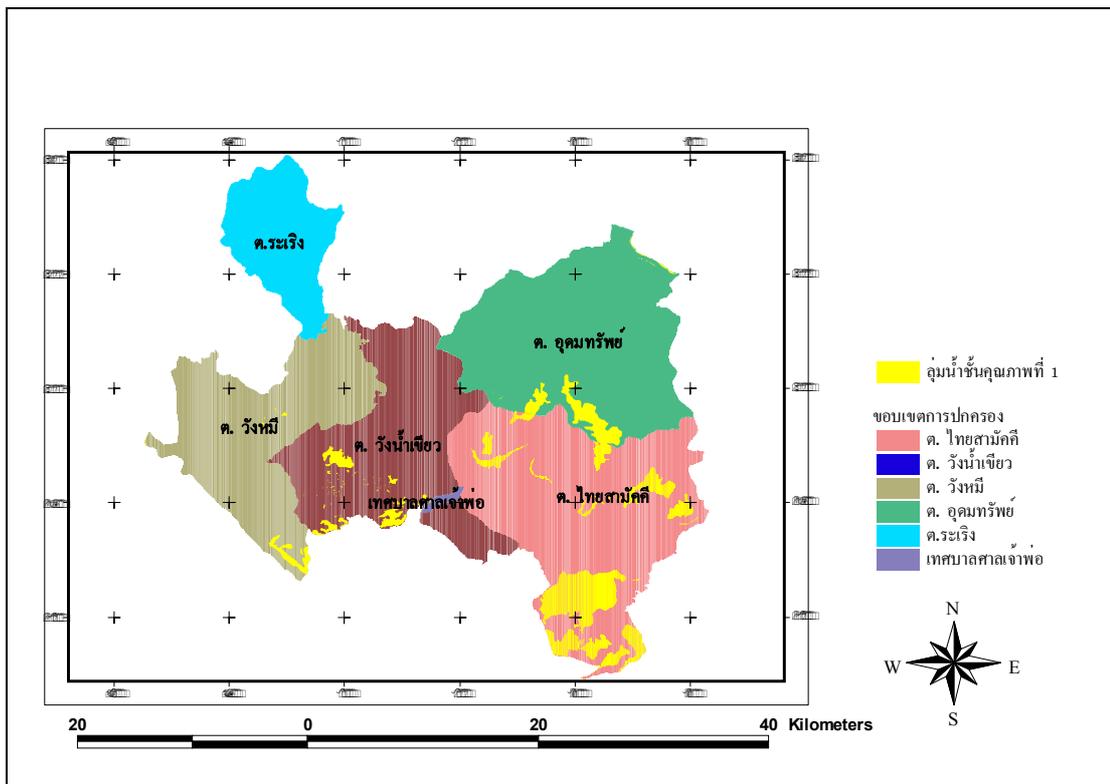
1.1.2 พื้นที่ลุ่มน้ำชั้นคุณภาพที่ 1

พื้นที่ลุ่มน้ำชั้นคุณภาพที่ 1 ในอำเภอวังน้ำเขียว มีพื้นที่รวมทั้งหมด 74.41 ตารางกิโลเมตร หรือร้อยละ 15.24 ของพื้นที่สำหรับการอนุรักษ์ทั้งหมด โดยแบ่งได้ตามลำดับได้ดังนี้ ลำดับที่ 1 ตำบลไทยสามัคคี มีพื้นที่ 51.38 ตารางกิโลเมตร ลำดับที่ 2 ตำบลอุดมทรัพย์ มีพื้นที่ 12.01 ตารางกิโลเมตร ลำดับที่ 3 ตำบลวังน้ำเขียว มีพื้นที่ 7.67 ตารางกิโลเมตร ลำดับที่ 4 ตำบลวังหมี มีพื้นที่ 3.34 ตารางกิโลเมตร และลำดับที่ 5 เทศบาลศาลเจ้าพ่อ มีพื้นที่ 0.01 ตารางกิโลเมตร (ตารางที่ 4 และภาพที่ 4)

ตารางที่ 4 พื้นที่สำหรับการอนุรักษ์กลุ่มที่ 1 (พื้นที่ลุ่มน้ำชั้นคุณภาพที่ 1)

ตำบล / เทศบาล	พื้นที่	
	ตร.กม.	ร้อยละของพื้นที่สำหรับการอนุรักษ์ทั้งหมด
ไทยสามัคคี	51.38	10.52
อุดมทรัพย์	12.01	2.46
วังน้ำเขียว	7.67	1.57
วังหมี	3.34	0.68
เทศบาลศาลเจ้าพ่อ	0.01	0.01
รวม	74.41	15.24

ที่มา : พยัคดีพล, 2547

ภาพที่ 4 บริเวณพื้นที่ลุ่มน้ำชั้นคุณภาพที่ 1

ที่มา : พยัทธิพล, 2547

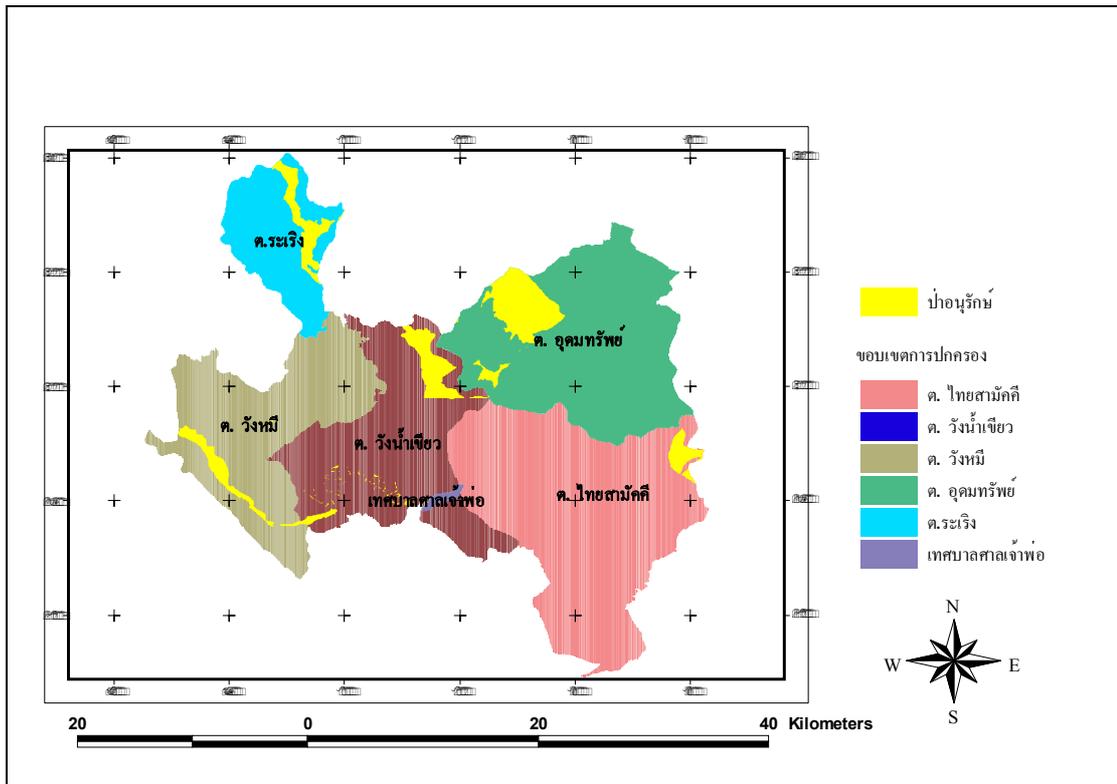
1.1.3 พื้นที่ป่าอนุรักษ์ (ป่าโซน C)

อำเภอวังน้ำเขียวมีพื้นที่ป่าอนุรักษ์ (ป่าโซน C) ทั้งหมด 71.29 ตารางกิโลเมตร คิดเป็นร้อยละ 14.60 ของพื้นที่สำหรับการอนุรักษ์ทั้งหมด โดยแบ่งได้ตามลำดับดังนี้ ลำดับที่ 1 ตำบลอุดมทรัพย์ มีพื้นที่ 27.81 ตารางกิโลเมตร ลำดับที่ 2 ตำบลวังน้ำเขียว มีพื้นที่ 16.12 ตารางกิโลเมตร ลำดับที่ 3 ตำบลระเริง มีพื้นที่ 12.45 ตารางกิโลเมตร ลำดับที่ 4 ตำบลวังหมี มีพื้นที่ 8.90 ตารางกิโลเมตร และลำดับที่ 5 ตำบลไทยสามัคคี มีพื้นที่ 6.01 ตารางกิโลเมตร (ตารางที่ 5 และภาพที่ 5)

ตารางที่ 5 พื้นที่สำหรับการอนุรักษ์กลุ่มที่ 1 (พื้นที่ป่าอนุรักษ์ (ป่าโซน C))

ตำบล	พื้นที่	
	ตร.กม.	ร้อยละของพื้นที่สำหรับการอนุรักษ์ทั้งหมด
อุดมทรัพย์	27.81	5.70
วังน้ำเขียว	16.12	3.30
ระเริง	12.45	2.55
วังหมี	8.90	1.82
ไทยสามัคคี	6.01	1.23
รวม	71.31	14.60

ที่มา : พัศตติพล, 2547

ภาพที่ 5 บริเวณพื้นที่ป่าอนุรักษ์ (ป่าโซน C)

ที่มา : พยัตติพล, 2547

1.2 กลุ่มที่ 2 บริเวณพื้นที่ที่มีการซ้อนทับกันของข้อกำหนดพื้นที่สำหรับการอนุรักษ์ 2 ใน 3 ข้อ คือ พื้นที่ซ้อนทับกันของพื้นที่ความลาดชันมากกว่า 35% และพื้นที่ลุ่มน้ำชั้นคุณภาพที่ 1 หรือพื้นที่ซ้อนทับกันของพื้นที่ความลาดชันมากกว่า 35% และพื้นที่ป่าอนุรักษ์ (ป่าโซน C) หรือพื้นที่ซ้อนทับกันของกลุ่มน้ำชั้นคุณภาพที่ 1 และพื้นที่ป่าอนุรักษ์ (ป่าโซน C) ซึ่งได้ผลดังนี้

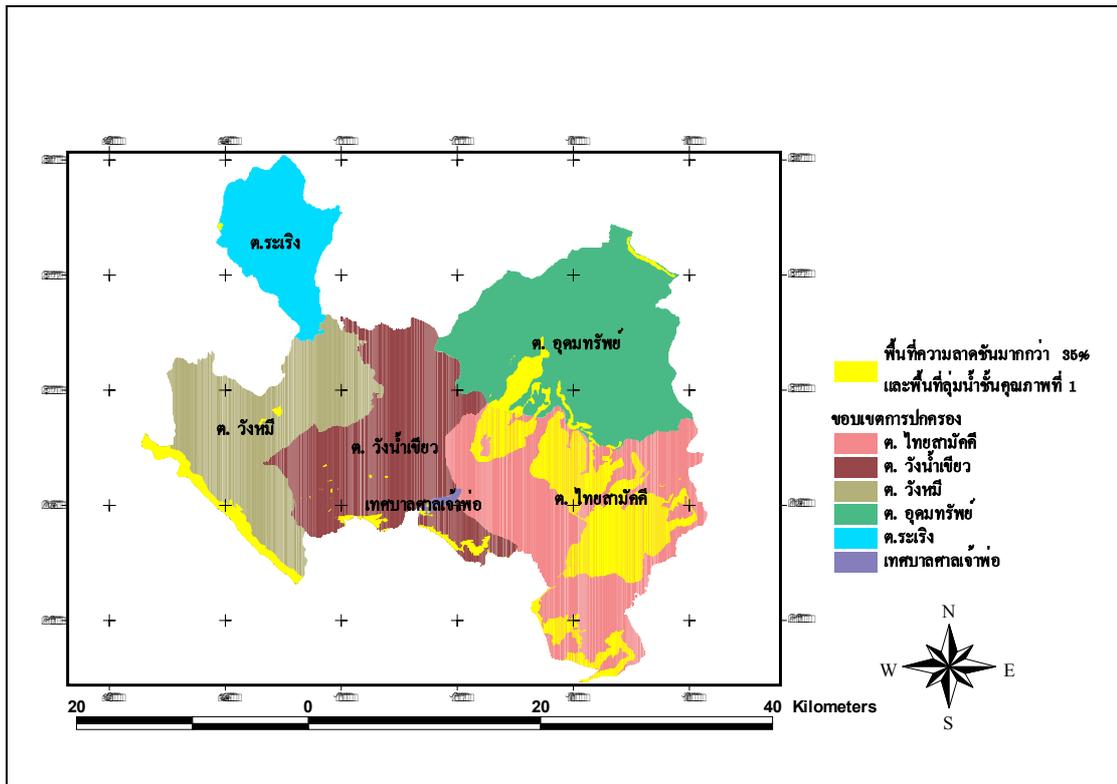
1.2.1 พื้นที่ซ้อนทับกันของพื้นที่ความลาดชันมากกว่า 35% และพื้นที่ลุ่มน้ำชั้นคุณภาพที่ 1

อำเภอวังน้ำเขียวมีพื้นที่ซ้อนทับกันของพื้นที่ความลาดชันมากกว่า 35% และพื้นที่ลุ่มน้ำชั้นคุณภาพที่ 1 รวมทั้งหมด 157.96 ตารางกิโลเมตร หรือคิดเป็นร้อยละ 32.36 ของพื้นที่สำหรับการอนุรักษ์ทั้งหมด โดยแบ่งได้ตามลำดับ ดังนี้ ลำดับที่ 1 ตำบลไทยสามัคคี มีพื้นที่ 119.08 ตารางกิโลเมตร ลำดับที่ 2 ตำบลอุดมทรัพย์ มีพื้นที่ 16.84 ตารางกิโลเมตร ลำดับที่ 3 ตำบลวังหมี มีพื้นที่ 16.02 ตารางกิโลเมตร ลำดับที่ 4 ตำบลวังน้ำเขียว มีพื้นที่ 5.46 ตารางกิโลเมตร ลำดับที่ 5 เทศบาลศาลเจ้าพ่อ มีพื้นที่ 0.34 ตารางกิโลเมตร และลำดับที่ 5 ตำบลระเริง มีพื้นที่ 0.22 ตารางกิโลเมตร (ตารางที่ 6 และภาพที่ 6)

ตารางที่ 6 พื้นที่สำหรับการอนุรักษ์กลุ่มที่ 2 (พื้นที่ซ้อนทับกันของพื้นที่ความลาดชันมากกว่า 35% และพื้นที่ลุ่มน้ำชั้นคุณภาพที่ 1)

ตำบล / เทศบาล	พื้นที่	
	ตร.กม.	ร้อยละของพื้นที่สำหรับการอนุรักษ์ทั้งหมด
ไทยสามัคคี	119.08	24.39
อุดมทรัพย์	16.84	3.45
วังหมี	16.02	3.28
วังน้ำเขียว	5.46	1.12
เทศบาลศาลเจ้าพ่อ	0.34	0.07
ระเริง	0.22	0.05
รวม	157.96	32.36

ที่มา : พยัคติพล, 2547

ภาพที่ 6 บริเวณพื้นที่สำหรับการอนุรักษ์กลุ่มที่ 2 (พื้นที่ซ้อนทับกันของพื้นที่ความลาดชันมากกว่า 35% และพื้นที่ลุ่มน้ำชั้นคุณภาพที่ 1)

ที่มา : พยัตติพล, 2547

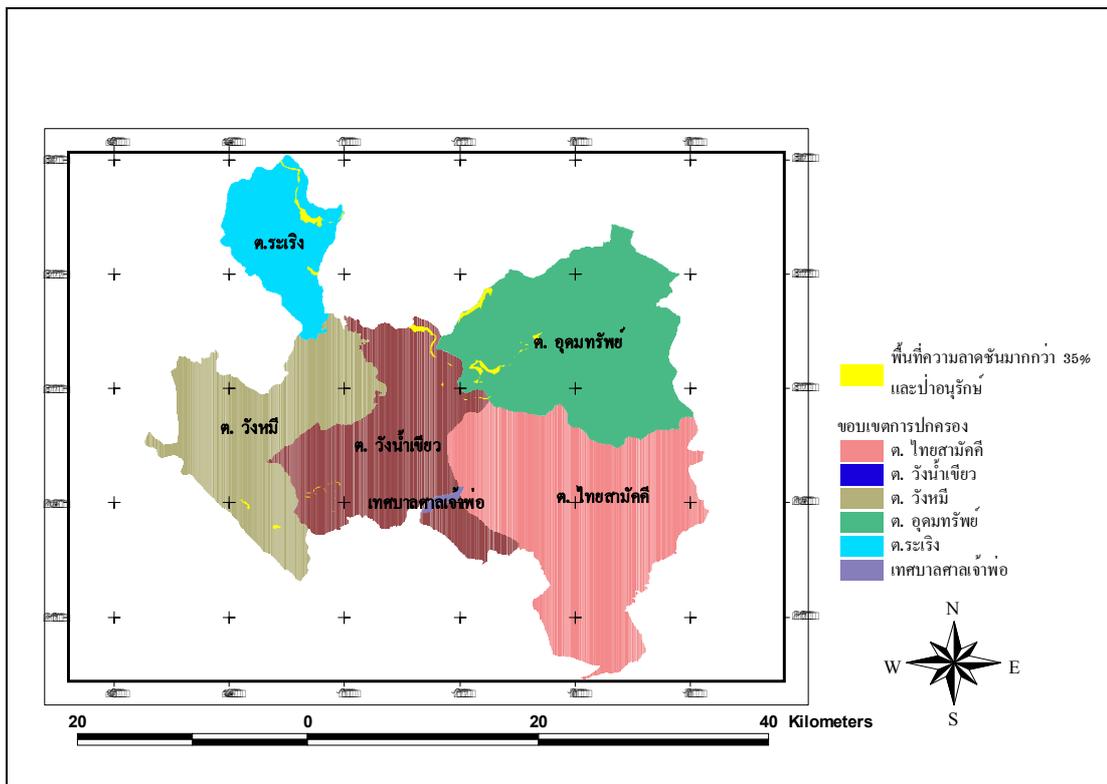
1.2.2 พื้นที่ซ้อนทับกันของพื้นที่ความลาดชันมากกว่า 35% และพื้นที่ป่าอนุรักษ์ (ป่า
โซน C)

อำเภอวังน้ำเขียวมีพื้นที่ซ้อนทับกันของพื้นที่ที่มีความลาดชันมากกว่า 35% และ
พื้นที่ป่าอนุรักษ์ (ป่าโซน C) รวมทั้งหมด 7.29 ตารางกิโลเมตร คิดเป็นร้อยละ 1.49 ของพื้นที่สำหรั
บการอนุรักษ์ทั้งหมด โดยแบ่งได้ตามลำดับ ดังนี้ ลำดับที่ 1 ตำบลอุดมทรัพย์ มีพื้นที่ 3.11 ตาราง
กิโลเมตร ลำดับที่ 2 ตำบลระเริง มีพื้นที่ 2.50 ตารางกิโลเมตร ลำดับที่ 3 ตำบลวังน้ำเขียว มีพื้นที่
1.34 ตารางกิโลเมตร และลำดับที่ 4 ตำบลวังหมี มีพื้นที่ 0.34 ตารางกิโลเมตร (ตารางที่ 7 และภาพที่ 7)

ตารางที่ 7 พื้นที่สำหรับการอนุรักษ์กลุ่มที่ 2 (พื้นที่ซ้อนทับกันของพื้นที่ความลาดชันมากกว่า 35%
และพื้นที่ป่าอนุรักษ์ (ป่าโซน C))

ตำบล / เทศบาล	พื้นที่	
	ตร.กม.	ร้อยละของพื้นที่สำหรับการ อนุรักษ์ทั้งหมด
อุดมทรัพย์	3.11	0.64
ระเริง	2.50	0.51
วังน้ำเขียว	1.34	0.27
วังหมี	0.34	0.07
รวม	7.29	1.49

ที่มา : พยัคติพล, 2547

ภาพที่ 7 บริเวณพื้นที่สำหรับการอนุรักษ์กลุ่มที่ 2 (พื้นที่ซ้อนทับกันของพื้นที่ความลาดชันมากกว่า 35% และพื้นที่ป่าอนุรักษ์ (ป่าโซน C))

ที่มา : พยัตติพล, 2547

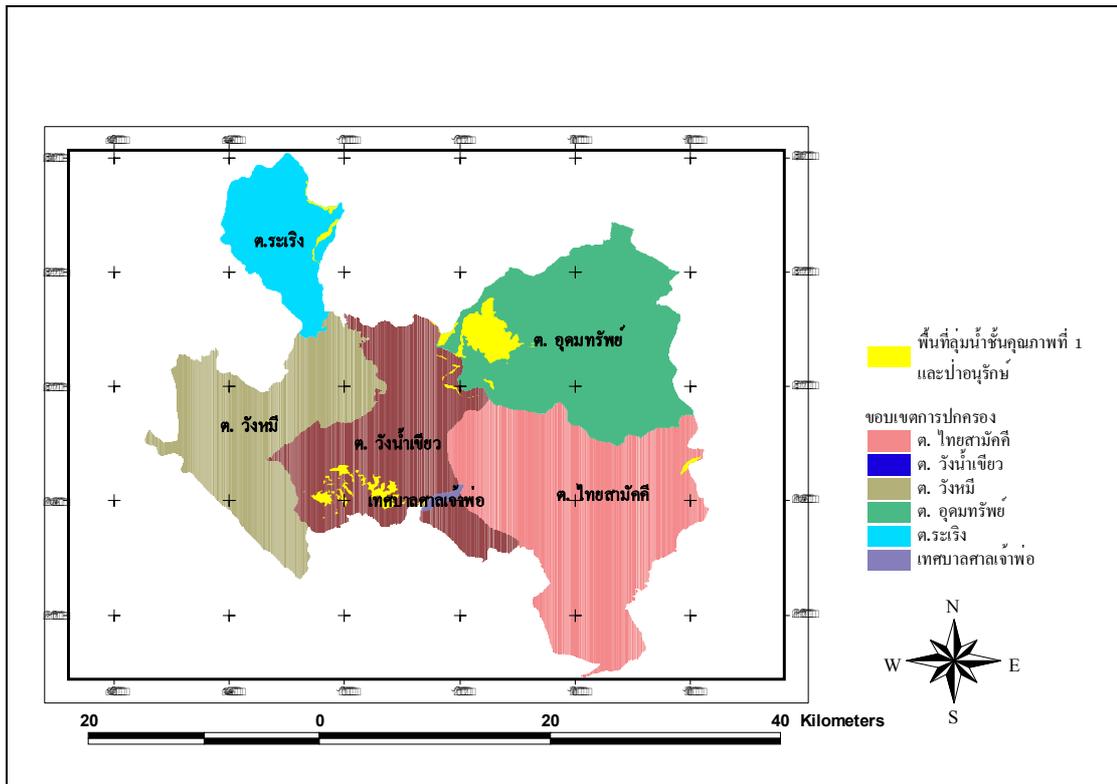
1.2.3 พื้นที่ซ้อนทับกันของพื้นที่ลุ่มน้ำชั้นคุณภาพที่ 1 และพื้นที่ป่าอนุรักษ์ (ป่าโซน C)

อำเภอวังน้ำเขียวมีพื้นที่ซ้อนทับกันของพื้นที่ลุ่มน้ำชั้นคุณภาพที่ 1 และพื้นที่ป่าอนุรักษ์ (ป่าโซน C) รวมทั้งหมด 28.45 ตารางกิโลเมตร คิดเป็นร้อยละ 5.82 ของพื้นที่สำหรับการอนุรักษ์ทั้งหมด โดยแบ่งได้ตามตำบล ดังนี้ ตำบลไทยสามัคคี 0.66 ตารางกิโลเมตร ตำบลวังน้ำเขียว 8.33 ตารางกิโลเมตร ตำบลวังหมี 0.06 ตารางกิโลเมตร ตำบลอุดมทรัพย์ 17.45 ตารางกิโลเมตร ตำบลระเริง 1.91 ตารางกิโลเมตร และเทศบาลศาลเจ้าพ่อ 0.04 ตารางกิโลเมตร (ตารางที่ 8 และภาพที่ 8)

ตารางที่ 8 พื้นที่สำหรับการอนุรักษ์กลุ่มที่ 2 (พื้นที่ลุ่มน้ำชั้นคุณภาพที่ 1 และพื้นที่ป่าอนุรักษ์ (ป่าโซน C))

ตำบล / เทศบาล	พื้นที่	
	ตร.กม.	ร้อยละของพื้นที่สำหรับการอนุรักษ์ทั้งหมด
ไทยสามัคคี	0.66	0.14
วังน้ำเขียว	8.33	1.70
วังหมี	0.06	0.01
อุดมทรัพย์	17.45	3.57
ระเริง	1.91	0.39
เทศบาลศาลเจ้าพ่อ	0.04	0.01
รวม	28.45	5.82

ที่มา : พยัคติพล, 2547

ภาพที่ 8 บริเวณพื้นที่สำหรับการอนุรักษ์กลุ่มที่ 2 (พื้นที่ซ้อนทับกันของพื้นที่ลุ่มน้ำชั้นคุณภาพที่ 1 และพื้นที่ป่าอนุรักษ์ (ป่าโซน C))

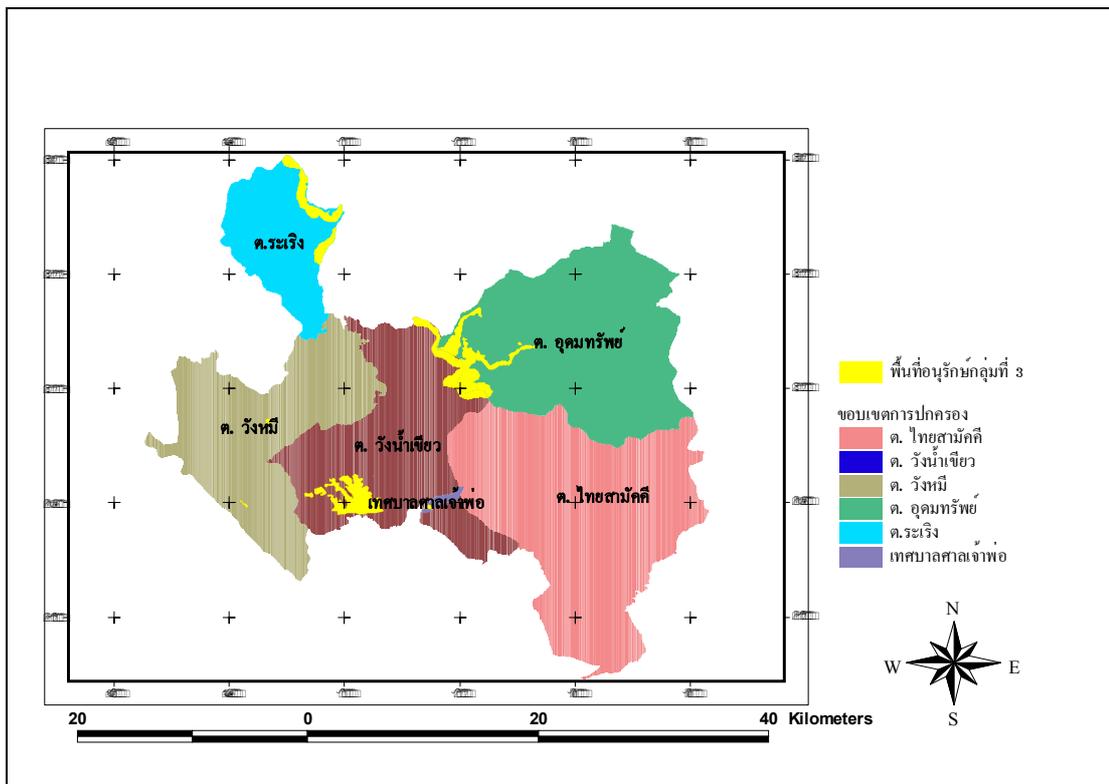
ที่มา : พยัตติพล, 2547

1.3 กลุ่มที่ 3 บริเวณที่อยู่ในข้อกำหนดพื้นที่สำหรับการอนุรักษ์ 3 ข้อ หมายถึง พื้นที่ในอำเภอวังน้ำเขียวที่มีลักษณะตรงกับข้อกำหนดพื้นที่สำหรับการอนุรักษ์ คือ บริเวณที่เป็นพื้นที่ความลาดชันมากกว่า 35% และเป็นพื้นที่ลุ่มน้ำชั้นคุณภาพที่ 1 รวมทั้งยังเป็นพื้นที่ป่าอนุรักษ์ (ป่าโซน C) ซึ่งพื้นที่ในกลุ่มที่ 3 มีพื้นที่รวมทั้งหมด 38.91 ตารางกิโลเมตร คิดเป็นร้อยละ 7.97 ของพื้นที่สำหรับการอนุรักษ์ทั้งหมด โดยแบ่งได้ตามลำดับดังนี้ ลำดับที่ 1 ตำบลวังน้ำเขียว มีพื้นที่ 17.84 ตารางกิโลเมตร ลำดับที่ 2 ตำบลอุดมทรัพย์ มีพื้นที่ 12.09 ตารางกิโลเมตร ลำดับที่ 3 ตำบลระเริง มีพื้นที่ 8.55 ตารางกิโลเมตร ลำดับที่ 4 ตำบลวังหมี มีพื้นที่ 0.26 ตารางกิโลเมตร และลำดับที่ 5 เทศบาลศาลเจ้าพ่อ 0.17 ตารางกิโลเมตร (ตารางที่ 9 และภาพที่ 9)

ตารางที่ 9 พื้นที่สำหรับการอนุรักษ์กลุ่มที่ 3

ตำบล /เทศบาล	พื้นที่	
	ตร.กม.	ร้อยละของพื้นที่สำหรับการอนุรักษ์ทั้งหมด
วังน้ำเขียว	17.84	3.66
อุดมทรัพย์	12.09	2.48
ระเริง	8.55	1.75
วังหมี	0.26	0.05
เทศบาลศาลเจ้าพ่อ	0.17	0.03
รวม	38.91	7.97

ที่มา : พัศติพล, 2547

ภาพที่ 9 บริเวณพื้นที่สำหรับการอนุรักษ์กลุ่มที่ 3

ที่มา : พยัตติพล, 2547

2. การใช้ประโยชน์ที่ดินในพื้นที่สำหรับการอนุรักษ์

2.1 การใช้ประโยชน์ที่ดินในพื้นที่อนุรักษ์กลุ่มที่ 1

2.1.1 การใช้ประโยชน์ที่ดินบริเวณพื้นที่ความลาดชันมากกว่า 35%

พื้นที่ความลาดชันมากกว่า 35% มีพื้นที่รวม 109.84 ตารางกิโลเมตร คิดเป็นร้อยละ 22.50 ของพื้นที่สำหรับการอนุรักษ์ทั้งหมด มีการใช้ประโยชน์ที่ดินเพื่อเป็นพื้นที่ป่าไม้ 63.74 ตารางกิโลเมตร การปลูกพืชไร่ 38.97 ตารางกิโลเมตร การปลูกไม้ผล – ไม้ยืนต้น 6.54 ตารางกิโลเมตร แหล่งชุมชน 0.11 ตารางกิโลเมตร และแหล่งน้ำ 0.48 ตารางกิโลเมตร (ตารางที่ 10 และ ภาพที่ 10)

ตารางที่ 10 การใช้ประโยชน์ที่ดินในพื้นที่สำหรับการอนุรักษ์กลุ่มที่ 1 (พื้นที่ความลาดชันมากกว่า 35%)

การใช้ประโยชน์ที่ดิน	พื้นที่	
	ตร.กม.	ร้อยละของพื้นที่ความลาดชันมากกว่า 35%
ป่าไม้	63.74	58.03
พืชไร่	38.97	35.48
ไม้ผล – ไม้ยืนต้น	6.54	5.95
แหล่งชุมชน	0.11	0.10
แหล่งน้ำ	0.48	0.44
รวม	109.84	100

ที่มา : พยัคติพล, 2547

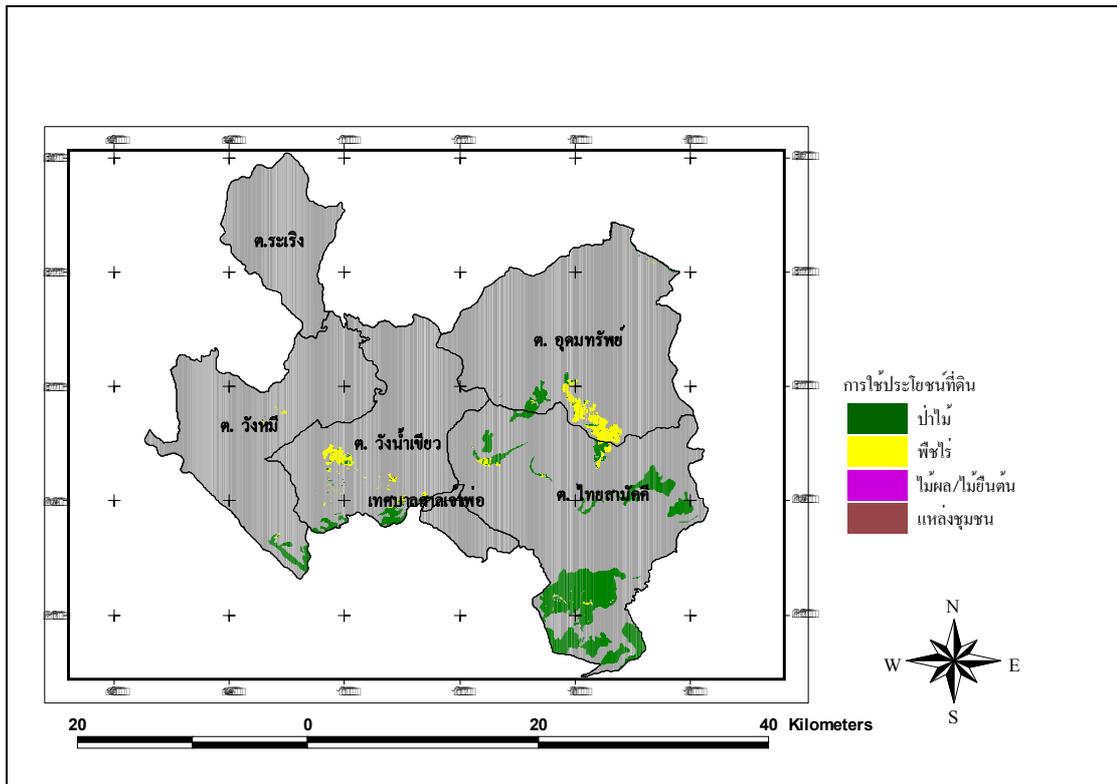
2.1.2 การใช้ประโยชน์ที่ดินบริเวณพื้นที่ลุ่มน้ำชั้นคุณภาพที่ 1

พื้นที่ลุ่มน้ำชั้นคุณภาพที่ 1 มีพื้นที่รวม 74.41 ตารางกิโลเมตร มีการใช้ประโยชน์ที่ดินเพื่อเป็นพื้นที่ป่าไม้ 59.53 ตารางกิโลเมตร การปลูกพืชไร่ 12.72 ตารางกิโลเมตร การปลูกไม้ผล – ไม้ยืนต้น 2.15 ตารางกิโลเมตร และเป็นแหล่งชุมชน 0.02 ตารางกิโลเมตร (ตารางที่ 11 และภาพที่ 11)

ตารางที่ 11 การใช้ประโยชน์ที่ดินในพื้นที่สำหรับการอนุรักษ์กลุ่มที่ 1 (พื้นที่ลุ่มน้ำชั้นคุณภาพที่ 1)

การใช้ประโยชน์ที่ดิน	พื้นที่	
	ตร.กม.	ร้อยละของพื้นที่ลุ่มน้ำชั้นคุณภาพที่ 1
ป่าไม้	59.52	79.99
พืชไร่	12.72	17.09
ไม้ผล – ไม้ยืนต้น	2.15	2.89
แหล่งชุมชน	0.02	0.03
รวม	74.41	100

ที่มา : พยัคติพล, 2547

ภาพที่ 11 การใช้ประโยชน์ที่ดินในพื้นที่สำหรับการอนุรักษ์กลุ่มที่ 1 (พื้นที่ลุ่มน้ำชั้นคุณภาพที่ 1)

ที่มา : พยัตติพล, 2547

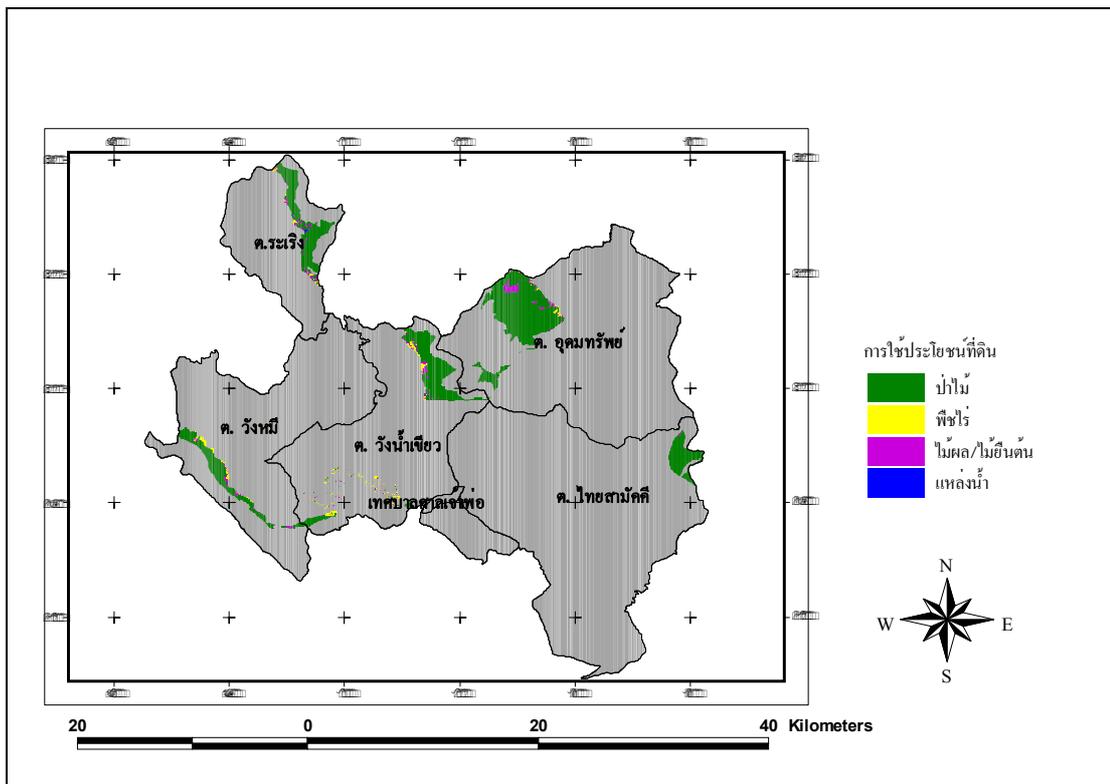
2.1.3 การใช้ประโยชน์ที่ดินบริเวณพื้นที่ป่าอนุรักษ์ (ป่าโซน C)

ป่าอนุรักษ์ (ป่าโซน C) มีพื้นที่รวม 71.31 ตารางกิโลเมตร มีการใช้ประโยชน์ที่ดินเพื่อเป็นพื้นที่ป่าไม้ 64.71 ตารางกิโลเมตร การปลูกพืชไร่ 3.45 ตารางกิโลเมตร การปลูกไม้ผล – ไม้ยืนต้น 3.06 ตารางกิโลเมตร และเป็นแหล่งชุมชน 0.09 ตารางกิโลเมตร (ตารางที่ 12 และภาพที่ 12)

ตารางที่ 12 การใช้ประโยชน์ที่ดินในพื้นที่สำหรับการอนุรักษ์กลุ่มที่ 1 (พื้นที่ป่าอนุรักษ์ (โซน C))

การใช้ประโยชน์ที่ดิน	พื้นที่	
	ตร.กม.	ร้อยละของพื้นที่ (พื้นที่ป่าอนุรักษ์ (โซน C))
ป่าไม้	64.71	90.74
พืชไร่	3.45	4.48
ไม้ผล – ไม้ยืนต้น	3.06	4.29
แหล่งชุมชน	0.09	0.13
รวม	17.31	100

ที่มา : พยัคติพล, 2547

ภาพที่ 12 การใช้ประโยชน์ที่ดินในพื้นที่สำหรับการอนุรักษ์กลุ่มที่ 1 (พื้นที่ป่าอนุรักษ์ (โซน C))

ที่มา : พยัตติพล, 2547

2.2 การใช้ประโยชน์ที่ดินในพื้นที่สำหรับการอนุรักษ์กลุ่มที่ 2

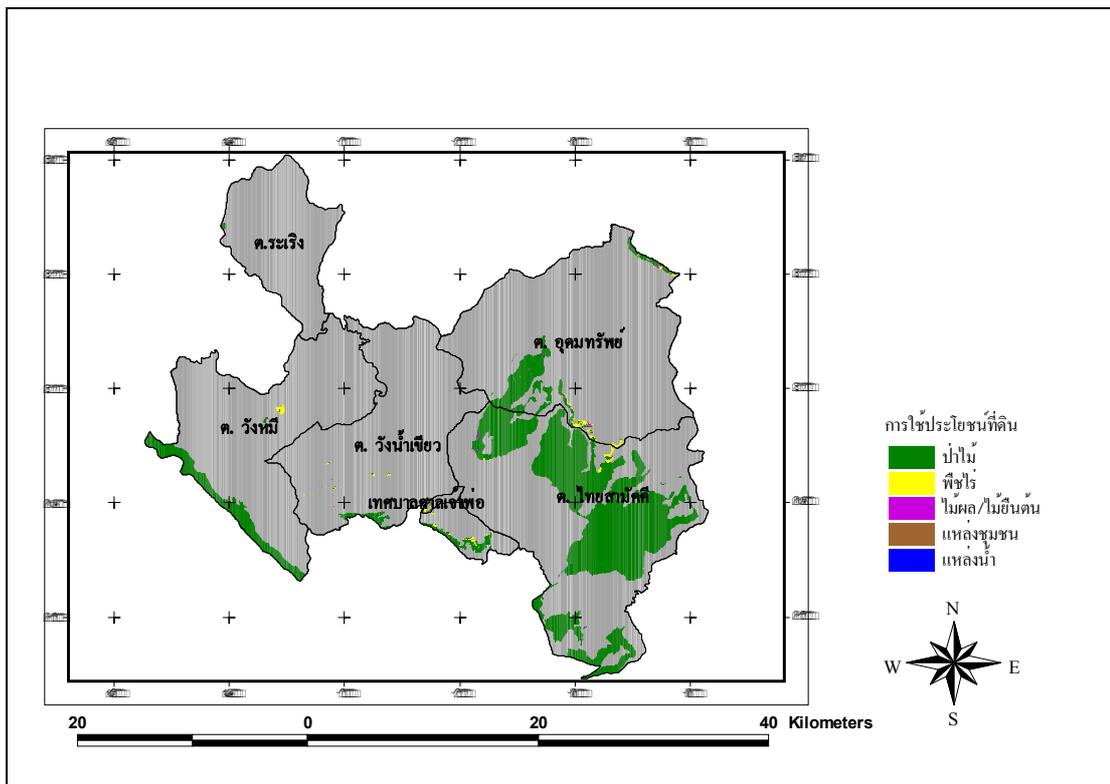
2.2.1 การใช้ประโยชน์ที่ดินบริเวณพื้นที่ซ้อนทับกันของพื้นที่ความลาดชันมากกว่า 35% และพื้นที่ลุ่มน้ำชั้นคุณภาพที่ 1

มีการใช้ประโยชน์ที่ดินเพื่อเป็นพื้นที่ป่าไม้ 153.92 ตารางกิโลเมตร การปลูกพืชไร่ 3.46 ตารางกิโลเมตร การปลูกไม้ผล – ไม้ยืนต้น 0.47 ตารางกิโลเมตร เป็นแหล่งชุมชน 0.08 ตารางกิโลเมตร และเป็นแหล่งน้ำ 0.03 ตารางกิโลเมตร (ตารางที่ 13 และภาพที่ 13)

ตารางที่ 13 การใช้ประโยชน์ที่ดินบริเวณพื้นที่ซ้อนทับกันของพื้นที่ความลาดชันมากกว่า 35% และพื้นที่ลุ่มน้ำชั้นคุณภาพที่ 1

การใช้ประโยชน์ที่ดิน	พื้นที่	
	ตร.กม.	ร้อยละของพื้นที่ ความลาดชันมากกว่า 35% และพื้นที่ลุ่มน้ำ ชั้นคุณภาพที่ 1
ป่าไม้	153.92	97.44
พืชไร่	3.46	2.19
ไม้ผล – ไม้ยืนต้น	0.47	0.30
แหล่งชุมชน	0.08	0.05
แหล่งน้ำ	0.03	0.02
รวม	157.96	100

ที่มา : พยัคติพล, 2547

ภาพที่ 13 การใช้ประโยชน์ที่ดินบริเวณพื้นที่ซ้อนทับกันของพื้นที่ความลาดชันมากกว่า 35% และพื้นที่ลุ่มน้ำชั้นคุณภาพที่ 1

ที่มา : พยัตติพล, 2547

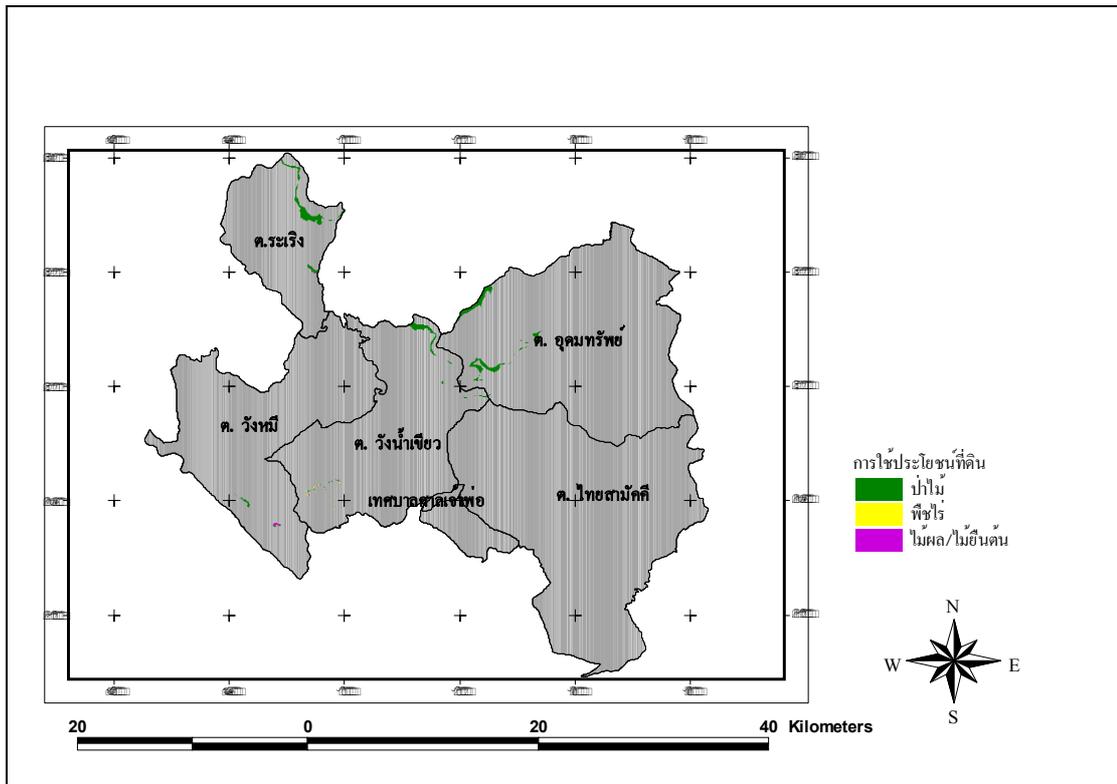
2.2.2 การใช้ประโยชน์ที่ดินบริเวณพื้นที่ซ้อนทับกันของพื้นที่ความลาดชันมากกว่า 35% และพื้นที่ป่าอนุรักษ์ (ป่าโซน C)

มีการใช้ประโยชน์ที่ดินเพื่อเป็นพื้นที่ป่าไม้ 7.07 ตารางกิโลเมตร การปลูกพืชไร่ 0.08 ตารางกิโลเมตร และ การปลูกไม้ผล – ไม้ยืนต้น 0.14 ตารางกิโลเมตร (ตารางที่ 14 และภาพที่ 14)

ตารางที่ 14 การใช้ประโยชน์ที่ดินบริเวณพื้นที่ซ้อนทับกันของพื้นที่ความลาดชันมากกว่า 35% และพื้นที่ป่าอนุรักษ์ (ป่าโซน C)

การใช้ประโยชน์ที่ดิน	พื้นที่	
	ตร.กม.	ร้อยละของพื้นที่ ความลาดชันมากกว่า 35% และพื้นที่ป่าอนุรักษ์
ป่าไม้	7.07	96.98
พืชไร่	0.08	1.10
ไม้ผล – ไม้ยืนต้น	0.14	1.92
รวม	7.29	100

ที่มา : พยัตติพล, 2547

ภาพที่ 14 การใช้ประโยชน์ที่ดินบริเวณพื้นที่ซ้อนทับกันของพื้นที่ความลาดชันมากกว่า 35% และพื้นที่ป่าอนุรักษ์ (ป่าโซน C)

ที่มา : พยัตติพล, 2547

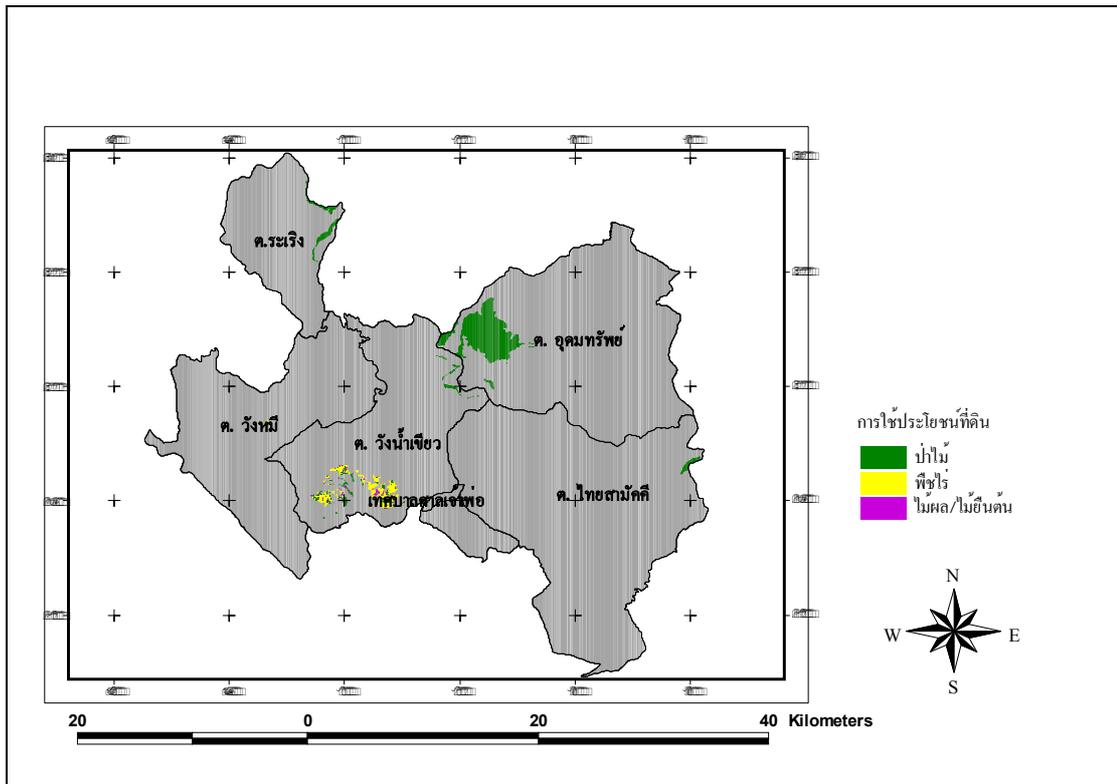
2.2.3 การใช้ประโยชน์ที่ดินบริเวณพื้นที่ซ้อนทับกันของพื้นที่ลุ่มน้ำชั้นคุณภาพที่ 1 และพื้นที่ป่าอนุรักษ์ (ป่าโซน C)

มีการใช้ประโยชน์ที่ดินเพื่อเป็นพื้นที่ป่าไม้ 22.65 ตารางกิโลเมตร การปลูกพืชไร่ 5.02 ตารางกิโลเมตร และการปลูกไม้ผล – ไม้ยืนต้น 0.76 ตารางกิโลเมตร (ตารางที่ 15 และภาพที่ 165

ตารางที่ 15 การใช้ประโยชน์ที่ดินบริเวณพื้นที่ซ้อนทับกันของพื้นที่ลุ่มน้ำชั้นคุณภาพที่ 1 และพื้นที่ป่าอนุรักษ์ (ป่าโซน C)

การใช้ประโยชน์ที่ดิน	พื้นที่	
	ตร.กม.	ร้อยละของพื้นที่ลุ่มน้ำชั้นคุณภาพที่ 1 และพื้นที่ป่าอนุรักษ์
ป่าไม้	22.65	79.67
พืชไร่	5.02	17.66
ไม้ผล – ไม้ยืนต้น	0.76	2.67
รวม	28.43	100

ที่มา : พยัคติพล, 2547

ภาพที่ 15 การใช้ประโยชน์ที่ดินบริเวณพื้นที่ซ้อนทับกันของพื้นที่ลุ่มน้ำชั้นคุณภาพที่ 1 และพื้นที่ป่าอนุรักษ์ (ป่าโซน C)

ที่มา : พยัตติพล, 2547

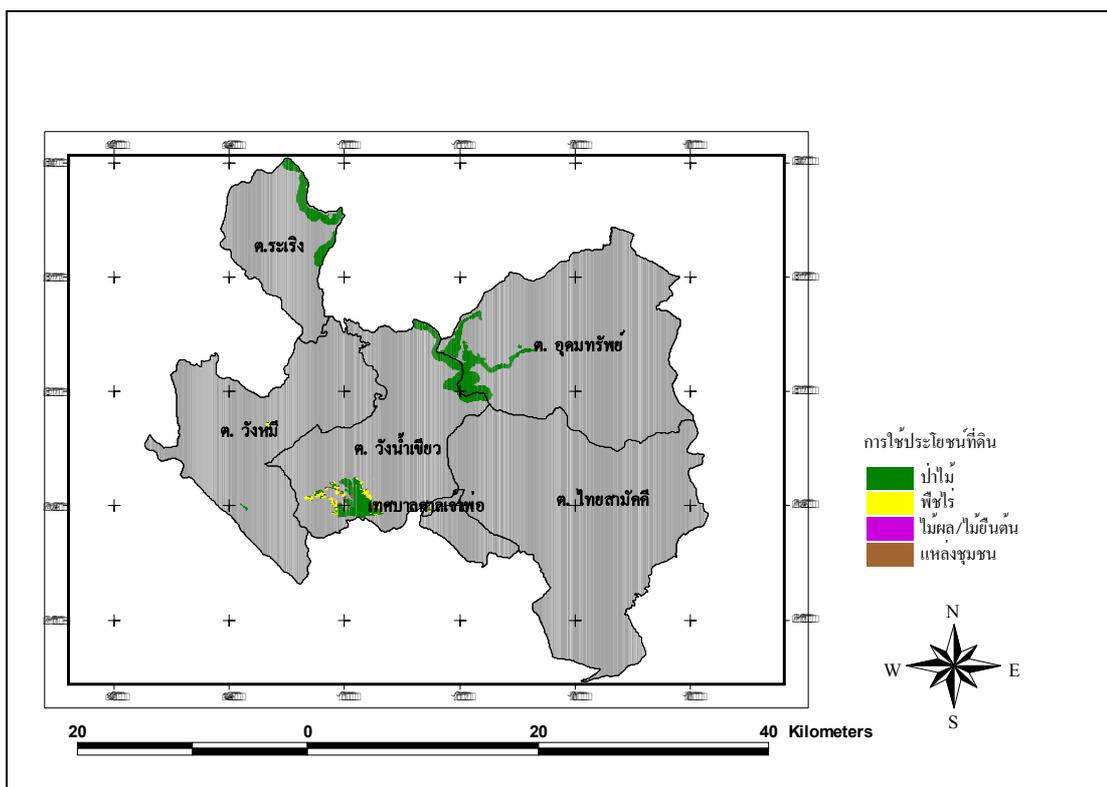
2.3 การใช้ประโยชน์ที่ดินในพื้นที่เพื่อการอนุรักษ์กลุ่มที่ 3

มีการใช้ประโยชน์ที่ดินเพื่อเป็นพื้นที่ป่าไม้ 35.61 ตารางกิโลเมตร การปลูกพืชไร่ 2.81 ตารางกิโลเมตร การปลูกไม้ผล – ไม้ยืนต้น 0.43 ตารางกิโลเมตร และเป็นแหล่งชุมชน 0.06 ตารางกิโลเมตร (ตารางที่ 16 และภาพที่ 16)

ตารางที่ 16 การใช้ประโยชน์ที่ดินในพื้นที่เพื่อการอนุรักษ์กลุ่มที่ 3

การใช้ประโยชน์ที่ดิน	พื้นที่	
	ตร.กม.	ร้อยละของพื้นที่ เพื่อการอนุรักษ์กลุ่มที่ 3
ป่าไม้	35.61	91.52
พืชไร่	2.81	7.22
ไม้ผล – ไม้ยืนต้น	0.43	1.11
แหล่งชุมชน	0.06	0.15
รวม	38.91	100

ที่มา : พยัคดีพล, 2547

ภาพที่ 16 การใช้อยู่ที่ดินบริเวณพื้นที่เพื่อการอนุรักษ์กลุ่มที่ 3

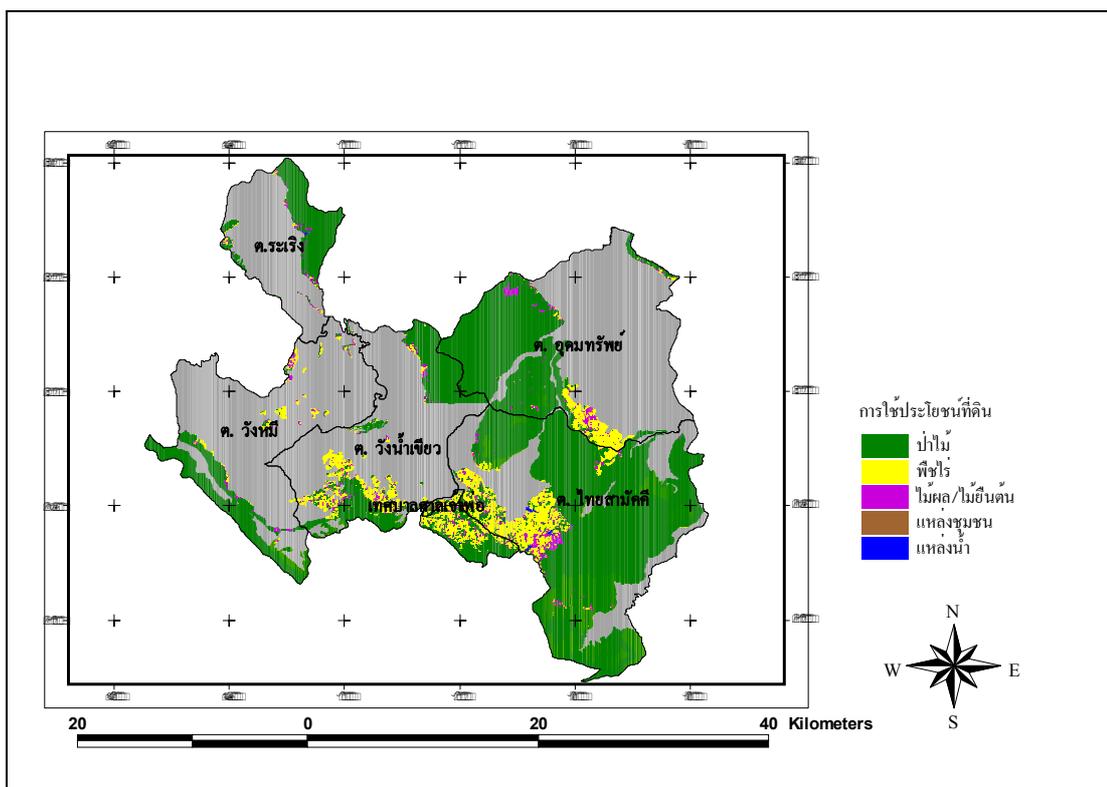
ที่มา : พยัคติพล, 2547

จากผลการศึกษาพบว่า การใช้อยู่ที่ดินในพื้นที่สำหรับการอนุรักษ์ในอำเภอวังน้ำเขียวแบ่งได้เป็น 5 ประเภท คือ ป่าไม้ ปลูกพืชไร่ ปลูกไม้ผล – ไม้ยืนต้น แหล่งชุมชนและแหล่งน้ำ โดยบริเวณที่เป็นป่าไม้มีพื้นที่มากที่สุดคือ 407.22 ตารางกิโลเมตร คิดเป็นร้อยละ 83.42 ของพื้นที่สำหรับการอนุรักษ์ พื้นที่ปลูกพืชไร่มีพื้นที่มากเป็นลำดับที่ 2 คือ 66.51 ตารางกิโลเมตร คิดเป็นร้อยละ 13.62 ของพื้นที่สำหรับการอนุรักษ์ พื้นที่ปลูกไม้ผล – ไม้ยืนต้นมีขนาดพื้นที่เป็นลำดับที่ 3 คือ 13.55 ตารางกิโลเมตร คิดเป็นร้อยละ 2.78 ของพื้นที่สำหรับการอนุรักษ์ แหล่งชุมชนมีขนาดพื้นที่เป็นลำดับที่ 4 คือ 0.27 ตารางกิโลเมตร คิดเป็นร้อยละ 0.06 ของพื้นที่สำหรับการอนุรักษ์ และแหล่งน้ำมีขนาดพื้นที่น้อยที่สุด คือ 0.60 ตารางกิโลเมตร คิดเป็นร้อยละ 0.12 ของพื้นที่สำหรับการอนุรักษ์ (ตารางที่ 17 และภาพที่ 17)

ตารางที่ 17 การใช้ประโยชน์ที่ดินในพื้นที่สำหรับการอนุรักษ์ในอำเภอวังน้ำเขียว

การใช้ประโยชน์ ที่ดิน	พื้นที่ (ตร.กม.) (ร้อยละของพื้นที่สำหรับพื้นที่สำหรับการอนุรักษ์ทั้งหมด)							
	กลุ่มที่ 1			กลุ่มที่ 2			กลุ่มที่ 3	
	Slope >35%	ลุ่มน้ำ ชั้น 1	ป่า โซน C	Slope >35% + ลุ่มน้ำ ชั้น 1	Slope> 35% + ป่าโซน C	ลุ่มน้ำ ชั้น 1 + ป่าโซน C	Slope>35% + ลุ่มน้ำชั้น 1 + ป่าโซน C	รวม
ป่าไม้	63.74 (13.06)	59.52 (12.19)	64.71 (13.26)	153.92 (31.53)	7.07 (1.45)	22.65 (4.64)	35.61 (7.29)	407.22 (83.42)
พืชไร่	38.97 (7.98)	12.72 2.62	3.45 (0.71)	3.46 (0.71)	0.08 (0.02)	5.02 (1.01)	2.81 (0.57)	66.51 (13.62)
ไม่ผล/ไม่ยืนต้น	6.54 (1.34)	2.15 (0.44)	3.06 (0.63)	0.47 (0.10)	0.14 (0.03)	0.76 (0.15)	0.43 (0.09)	13.55 (2.78)
แหล่งชุมชน	0.11 (0.02)	0.02 (0.01)	-	0.08 (0.02)	-	-	0.06 (0.01)	0.27 (0.06)
แหล่งน้ำ	0.48 (0.01)	-	0.09 (0.01)	0.03 (0.01)	-	-	-	0.60 (0.12)
รวม	109.84 (22.50)	74.41 (15.24)	71.31 (14.61)	157.96 (32.37)	7.29 (1.50)	28.43 (5.80)	38.91 (7.96)	488.15 (100)

ที่มา : พยัตติพล, 2547

ภาพที่ 17 การใช้ประโยชน์ที่ดินในพื้นที่สำหรับการอนุรักษ์

ที่มา : พยัตติพล, 2547

บริเวณที่เป็นพื้นที่ป่าไม้จะประกอบไปด้วยป่าเบญจพรรณ ป่าดิบแล้ง ป่าเต็งรัง ป่าละเมาะ/หญ้าคา และป่ารุ่มสอง ซึ่งพื้นที่ป่าไม้ส่วนใหญ่จะอยู่ในบริเวณที่ประชาชนไม่สามารถเข้าไปใช้ประโยชน์ได้ คือ บริเวณแหล่งท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ป่าเขาภูหลวง บริเวณสถานีวิจัยสิ่งแวดล้อมสะแกราช บริเวณสถานีวิจัยการปลูกสร้างสวนป่า (JICA) บริเวณเขาแผงม้า และในบริเวณที่อยู่ในเขตอุทยานแห่งชาติเขาใหญ่และอุทยานแห่งชาติทับลาน อย่างไรก็ตาม ในบริเวณอุทยานแห่งชาติทั้งสองแห่งยังพบว่ามีการใช้ประโยชน์ที่ดินในลักษณะอื่นอยู่ด้วย (ภาคผนวก ข)

การใช้ประโยชน์ที่ดินเพื่อการปลูกพืชไร่พบว่ามีการปลูก 2 ชนิด คือ ข้าวโพดและมันสำปะหลัง โดยเมื่อพิจารณาจากขอบเขตพื้นที่สำหรับการอนุรักษ์แล้วเห็นได้ว่าพื้นที่ปลูกพืชไร่ส่วนใหญ่จะอยู่ในพื้นที่สำหรับการอนุรักษ์ในตำบลวังน้ำเขียว และตำบลไทยสามัคคี

การใช้ประโยชน์ที่ดินเพื่อการปลูกไม้ผลและไม้ยืนต้นมีลักษณะเป็นแปลงย่อย ๆ กระจายอยู่ทั่วไป โดยเมื่อพิจารณาจากขอบเขตพื้นที่สำหรับการอนุรักษ์แล้วเห็นได้ว่าพื้นที่ปลูกไม้ผล - ไม้ยืนต้นส่วนใหญ่จะอยู่ในพื้นที่สำหรับการอนุรักษ์ในตำบลไทยสามัคคี และตำบลอุดมทรัพย์

พื้นที่แหล่งน้ำพบในบริเวณพื้นที่สำหรับการอนุรักษ์ในตำบลไทยสามัคคีและตำบลระเริง ซึ่งแหล่งน้ำที่พบเป็นฝายน้ำล้นหรืออ่างเก็บน้ำที่สร้างขึ้นเพื่อกักเก็บน้ำให้มีใช้ได้ตลอดทั้งปี

พื้นที่แหล่งชุมชนเป็นลักษณะการใช้ประโยชน์ที่ดินที่พบน้อยที่สุดในบริเวณพื้นที่สำหรับการอนุรักษ์ ซึ่งพบการใช้ประโยชน์ที่ดินลักษณะนี้เพียงแต่ในบริเวณพื้นที่สำหรับอนุรักษ์ในเทศบาลศาลเจ้าพ่อซึ่งจัดเป็นเขตชุมชนของตำบลวังน้ำเขียวเท่านั้น

3. ความคิดเห็นด้านการอนุรักษ์ดินและน้ำของผู้ใช้ประโยชน์ที่ดินในพื้นที่เพื่อการอนุรักษ์

ความคิดเห็นด้านการอนุรักษ์ดินและน้ำของผู้ใช้ประโยชน์ที่ดินในพื้นที่เพื่อการอนุรักษ์ เป็นการสัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่างที่เป็นผู้ใช้ประโยชน์ที่ดินอยู่ในบริเวณพื้นที่สำหรับการอนุรักษ์ในกลุ่มที่ 3 ซึ่งกลุ่มตัวอย่างมีจำนวน 30 ราย ซึ่งใช้การสัมภาษณ์เชิงลึก โดยการใช้คำถามปลายเปิดซึ่งแบ่งได้เป็น 2 ด้าน คือ

3.1 ประวัติและการใช้ประโยชน์ที่ดิน มีหัวข้อคำถามที่กำหนดไว้ คือ ประวัติที่ดิน ลักษณะการใช้ที่ดินในปัจจุบัน ปัญหาจากการใช้ประโยชน์ที่ดิน

3.2 การอนุรักษ์ดินและน้ำ มีหัวข้อคำถามที่กำหนดไว้ คือ ความรู้เกี่ยวกับวิธีการอนุรักษ์ดินและน้ำ และความคิดเห็นเกี่ยวกับการอนุรักษ์และน้ำ

ตารางที่ 18 ผลการสัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่าง

N = 30

หัวข้อในการสัมภาษณ์	กลุ่มตัวอย่าง (คน)
1. ประวัติที่ดิน	
1.1 การได้มาซึ่งที่ดิน	
1.1.1 தாகถางจับจองที่ดินเอง	12
1.1.2 มรดกจากบิดา – มารดา	18
1.2 การใช้ประโยชน์ที่ดินในระยะเวลา 5 ปี	
1.2.1 ไม่เปลี่ยนรูปแบบการใช้ประโยชน์ที่ดิน	30
2. ลักษณะการใช้ที่ดินในปัจจุบัน	
2.1 ปลูกพืชไร่เพียงอย่างเดียว	6
2.2 ปลูกพืชไร่ผสมไม้ผล – ไม้ยืนต้น	24
3. ปัญหาจากการใช้ประโยชน์ที่ดิน	
3.1 ดินเสื่อมสภาพขาดความอุดมสมบูรณ์ และหน้าดินมีการชะล้างพังทลายสูง	30
3.2 ขาดแคลนน้ำ	5
3.3 ค่าใช้จ่ายทางการเกษตรสูง	30
3.4 การสูญเสียที่ดินทำกิน	4
4. ความรู้เกี่ยวกับการอนุรักษ์ดินและน้ำ	
4.1 รู้จักวิธีการอนุรักษ์ดินและน้ำ	30
5. ความคิดเห็นเกี่ยวกับการอนุรักษ์ดินและน้ำ	
5.1 มีผลดีต่อดิน ทำให้ดินมีความอุดมสมบูรณ์ขึ้น	30
6. การนำวิธีการอนุรักษ์ดินและน้ำไปใช้	
6.1 ไม่ได้นำไปใช้	30

3.1 ประวัติและการใช้ประโยชน์ที่ดิน

การสัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่างในด้านของประวัติและการใช้ประโยชน์ที่ดินได้แบ่งหัวข้อการสัมภาษณ์ออกเป็น 3 หัวข้อ คือ ประวัติที่ดิน ลักษณะการใช้ที่ดินในปัจจุบัน และปัญหาจากการใช้ประโยชน์ที่ดิน ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

3.1.1 ประวัติที่ดิน

การสัมภาษณ์ในหัวข้อประวัติที่ดินนั้น ได้แบ่งหัวข้อย่อยออกเป็น 2 หัวข้อ คือ การได้มาซึ่งที่ดินของกลุ่มตัวอย่าง และการใช้ประโยชน์ที่ดินในระยะเวลา 5 ปีที่ผ่านมา โดยมีรายละเอียดดังนี้

3.1.1.1 การได้มาซึ่งที่ดินของกลุ่มตัวอย่างแบ่งเป็น 2 กลุ่ม คือ กลุ่มที่เป็นผู้เข้ามาตากถางจับจองที่ดินเอง และกลุ่มที่ได้ที่ดินมาโดยเป็นมรดกจากบิดา-มารดา โดยกลุ่มที่เข้ามาตากถางจับจองพื้นที่เอง มี 12 ราย เป็นกลุ่มตัวอย่างที่มีที่ดินอยู่ในตำบลระเริง 7 ราย ตำบลวังน้ำเขียว 3 ราย และตำบลวังหมี 2 ราย ซึ่งกลุ่มตัวอย่างนี้จะมีอายุตั้งแต่ 35 ปีขึ้นไป ส่วนอีกกลุ่มหนึ่งคือกลุ่มที่ได้รับมรดกที่ดินมาจากบิดา – มารดา มีอยู่ 18 ราย เป็นกลุ่มตัวอย่างที่มีที่ดินอยู่ในตำบลระเริง 11 ราย และตำบลวังน้ำเขียว 7 ราย กลุ่มตัวอย่างนี้จะมีอายุไม่เกิน 35 ปี

3.1.1.2 การใช้ประโยชน์ที่ดินในระยะเวลา 5 ปีที่ผ่านมาของกลุ่มตัวอย่าง ซึ่งจากการสัมภาษณ์พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีการใช้ประโยชน์ที่ดินทั้งแบบการปลูกพืชไร่เพียงอย่างเดียว และปลูกพืชไร่ผสมไม้ผล – ไม้ยืนต้น โดยที่กลุ่มตัวอย่างทั้ง 30 รายไม่มีการเปลี่ยนแปลงรูปแบบการใช้ประโยชน์ที่ดิน แต่จะมีการเปลี่ยนแปลงพืชไร่ที่ปลูกในบางปี โดยเปลี่ยนการปลูกข้าวโพด สลับกับมันสำปะหลัง ในกลุ่มตัวอย่างที่ปลูกพืชผสมไม้ยืนต้นพบว่ามีการนำต้นถั่วมาปลูกเพิ่มเข้าไปในแปลงไม้ผลหรือไม้ยืนต้นเดิมที่ปลูกไว้ก่อน เนื่องจากเห็นว่ามีส่วนนำมาปลูกกันมากและได้ราคาดี

3.1.2 ลักษณะการใช้ที่ดินในปัจจุบัน

การใช้ประโยชน์ที่ดินในปัจจุบันของกลุ่มตัวอย่างทั้งหมดเป็นการใช้ประโยชน์ที่ดินเพื่อการเกษตร โดยมีทั้งที่ปลูกพืชไร่เพียงอย่างเดียว และปลูกพืชไร่ผสมไม้ยืนต้น กลุ่มตัวอย่างซึ่งปลูกพืชไร่อย่างเดียวมีอยู่ 6 ราย เป็นกลุ่มตัวอย่างที่มีที่ดินในตำบลวังหมี่ 2 ราย คือที่บ้านนุกระทิง 1 ราย และบ้านยุบพัฒนา 1 ราย กลุ่มตัวอย่างที่มีที่ดินในตำบลวังน้ำเขียว 4 ราย คือที่บ้านไทรทอง 2 ราย และบ้านคลองทราย 2 ราย ซึ่งพืชไร่ที่กลุ่มตัวอย่างทั้ง 6 รายปลูกในปัจจุบันคือ ข้าวโพด

กลุ่มตัวอย่างที่ปลูกพืชไร่ผสมไม้ยืนต้น มี 24 ราย เป็นกลุ่มตัวอย่างที่มีที่ดินในตำบลวังน้ำเขียว 6 ราย คือที่บ้านเขาแพงม้า 3 ราย และบ้านคลองทราย 3 ราย กลุ่มตัวอย่างที่มีที่ดินในตำบลระเริง 18 ราย คือที่บ้านคลองกิ 3 ราย บ้านคลองหินร่อง 5 ราย บ้านไทรงาม 5 ราย และบ้านคลองสมบูรณ์ 5 ราย ซึ่งพืชไร่ที่กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ปลูกจะเป็นข้าวโพด และมีกลุ่มตัวอย่างบางส่วนปลูกมันสำปะหลัง ในส่วนของไม้ยืนต้นที่กลุ่มตัวอย่างปลูก คือ มะขาม มะม่วง ขนุน น้อยหน่า ยางพารา และกฤษณา

3.1.3 ปัญหาจากการใช้ประโยชน์ที่ดิน

การสัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่างทั้ง 30 รายเรื่องปัญหาจากการใช้ประโยชน์ที่ดินพบว่า กลุ่มตัวอย่างทั้งหมดมีปัญหาในการใช้ประโยชน์ที่ดินที่คล้ายคลึงกัน ซึ่งสามารถแยกออกได้ดังนี้

3.1.3.1 ปัญหาดินเสื่อมสภาพขาดความอุดมสมบูรณ์ และหน้าดินมีการชะล้างพังทลายสูง ซึ่งปัญหาเรื่องดินเสื่อมสภาพขาดความอุดมสมบูรณ์นั้นพบทั้งในที่ดินที่ใช้ปลูกข้าวโพดและที่ปลูกไม้ยืนต้น ส่วนปัญหาการชะล้างพังทลายของหน้าดินนั้นกลุ่มตัวอย่างบอกว่าเกิดมากในที่ดินที่ใช้ปลูกข้าวโพด

3.1.3.2 ปัญหาการขาดแคลนน้ำเนื่องจากไม่มีแหล่งกักเก็บน้ำขนาดใหญ่ในพื้นที่ หรือมีแหล่งกักเก็บน้ำแต่ไม่สามารถนำมาใช้ได้ ต้องอาศัยน้ำจากน้ำฝนเพียงอย่างเดียว โดย

กลุ่มตัวอย่างที่บ้านคลองสมบูรณ์ 5 ราย กล่าวว่าไม่มีที่ดินซึ่งติดกับอ่างเก็บน้ำเขาไซ้ แต่ไม่สามารถนำน้ำในอ่างเก็บน้ำมาใช้ได้ เนื่องจากอ่างเก็บน้ำอยู่ในบริเวณแหล่งท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ป่าเขาภูหลวง

3.1.3.3 ปัญหาค่าใช้จ่ายในการผลิตผลผลิตทางการเกษตรสูง ทั้งค่าเมล็ดพันธุ์ ค่าปุ๋ย ค่าจ้างแรงงาน รวมถึงค่าเช่าอุปกรณ์การเกษตร ในขณะที่ผลผลิตที่ขายได้มีราคาค่อนข้างต่ำ โดยกลุ่มตัวอย่างที่บ้านบุกระโทง และบ้านยุบพัฒนา ตำบลวังหมี่ กล่าวว่า ต้องซื้อเมล็ดพันธุ์ข้าวโพดในราคา กิโลกรัมละ 130 บาท ในขณะที่ขายผลผลิตได้เพียง กิโลกรัมละ 3 – 5 บาท

3.1.3.4 ปัญหาการสูญเสียที่ดินทำกิน กลุ่มตัวอย่างในตำบลระเริง คือที่บ้านคลองกี 1 ราย บ้านคลองสมบูรณ์ 1 ราย และบ้านคลองหินร่อง 2 ราย เคยมีที่ดินทำกินอยู่ในบริเวณป่าเขาภูหลวง เมื่อทางราชการประกาศให้ป่าเขาภูหลวงเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ จึงต้องอพยพออกนอกพื้นที่และสูญเสียที่ดินทำกินไปรายละเอียดไม่ต่ำกว่า 10 ไร่

3.2 การอนุรักษ์ดินและน้ำ

การสัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่างในด้านของการอนุรักษ์ดินและน้ำได้แบ่งหัวข้อการสัมภาษณ์ออกเป็น 3 หัวข้อ คือ ความรู้เกี่ยวกับวิธีการอนุรักษ์ดินและน้ำ ความคิดเห็นเกี่ยวกับการอนุรักษ์และน้ำ และการนำวิธีการอนุรักษ์ดินและน้ำไปใช้ ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

3.2.1 ความรู้เกี่ยวกับการอนุรักษ์ดินและน้ำ

กลุ่มตัวอย่างทั้ง 30 รายมีความรู้เกี่ยวกับวิธีการอนุรักษ์ดินและน้ำบ้างเล็กน้อย จากหมอดินอาสา และเอกสารเผยแพร่ของทางราชการ โดยกลุ่มตัวอย่างรู้ว่าการอนุรักษ์ดินและน้ำจะช่วยทำให้ดินมีความอุดมสมบูรณ์มากขึ้น และหน้าดินไม่ถูกชะล้างออกไป ซึ่งวิธีการอนุรักษ์ดินและน้ำที่กลุ่มตัวอย่างรู้จักคือ การปลูกพืชคลุมดิน การใช้ปุ๋ยพืชสดและปุ๋ยคอกเพื่อบำรุงดิน

3.2.2 ความคิดเห็นเกี่ยวกับการอนุรักษ์ดินและน้ำ

กลุ่มตัวอย่างทั้ง 30 รายมีความคิดเห็นเกี่ยวกับการอนุรักษ์ดินและน้ำใกล้เคียงกัน กล่าวคือ กลุ่มตัวอย่างมีความคิดเห็นว่าตามหลักการแล้ววิธีการอนุรักษ์ดินและน้ำจะช่วยให้ดินไม่เสื่อมสภาพ ทำให้ดินมีความอุดมสมบูรณ์ และจะส่งผลให้ผลผลิตทางการเกษตรเพิ่มขึ้น

3.2.3 การนำวิธีการอนุรักษ์ดินและน้ำไปใช้

กลุ่มตัวอย่างไม่มีการนำวิธีการอนุรักษ์ดินและน้ำไปใช้ในการทำการเกษตรในที่ดินของตนเองเลย เนื่องจากกลุ่มตัวอย่างคิดว่าวิธีการอนุรักษ์ดินและน้ำแม้จะเป็นวิธีการที่ดี แต่เป็นเรื่องยุ่งยาก และทำให้ต้องเสียค่าเวลาและค่าใช้จ่ายเพิ่มมากขึ้น

จากผลการศึกษาเรื่องการใช้ที่ดินในพื้นที่สำหรับการอนุรักษ์ในเขตป่าภูหลวง – วังน้ำเขียว ทั้งหมดพบว่า ในบริเวณพื้นที่สำหรับการอนุรักษ์กลุ่มที่ 1 (พื้นที่ความลาดชันมากกว่า 35%) ที่อยู่ในตำบลไทยสามัคคีและวังน้ำเขียว เป็นบริเวณพื้นที่สำหรับการอนุรักษ์ที่มีการเข้าไปใช้ประโยชน์ที่ดินมากที่สุด ซึ่งเป็นการใช้ที่ดินในการปลูกพืชไร่ และไม้ผล – ไม้ยืนต้น และมีบางบริเวณที่มีการสร้างเป็นรีสอร์ท หรือทำเป็นที่พักสำหรับนักท่องเที่ยว สาเหตุที่ทำให้บริเวณดังกล่าวมีการบุกรุกเข้าไปใช้ประโยชน์มากกว่าพื้นที่อื่น ๆ คือ

1. เป็นบริเวณพื้นที่ที่มีการอพยพเข้ามาตั้งถิ่นฐานตั้งแต่นั้นในช่วงที่มีการเริ่มก่อสร้างทางหลวงแผ่นดินหมายเลข 304 (กบินทร์บุรี – ปักธงชัย) และได้มีการขยายตัวของชุมชนออกไปเรื่อย ๆ จนกลายเป็นแหล่งชุมชนขนาดใหญ่
2. เป็นบริเวณที่สามารถเข้าถึงได้ง่าย เนื่องจากมีถนนลาดยางตัดผ่าน การคมนาคมขนส่งสามารถทำได้สะดวกและรวดเร็ว
3. บริเวณพื้นที่ความลาดชันมากกว่า 35% เป็นพื้นที่สำหรับการอนุรักษ์ที่ไม่มีการกำหนดขอบเขตอย่างชัดเจน ต่างจากบริเวณป่าอนุรักษ์ (ป่าโซน C) ซึ่งส่วนใหญ่จะเป็นพื้นที่ลุ่มน้ำชั้นคุณภาพที่ 1 ด้วย การที่ไม่มีขอบเขตของพื้นที่อย่างชัดเจน ทำให้เกิดการบุกรุกหรือขยายพื้นที่ทำกินเข้าไปในบริเวณพื้นที่สำหรับการอนุรักษ์ได้ง่าย

4. เป็นเขตชุมชนซึ่งมีระบบสาธารณสุขปกคอดี ประกอบกับมีสภาพภูมิประเทศสวยงาม จึงมีการส่งเสริมด้านการท่องเที่ยว ทำให้มีการก่อสร้างบ้านพัก รีสอร์ทสำหรับนักท่องเที่ยวเพิ่มมากขึ้น

ปัญหาสำคัญอีกประการหนึ่งคือ พื้นที่ในบริเวณนี้ได้ถูกประกาศให้เป็นเขตอุทยานแห่งชาติทับลาน ซึ่งเป็นบริเวณที่ไม่ควรจะมีการใช้ที่ดินในลักษณะอื่นนอกจากเป็นพื้นที่ป่าต้นน้ำลำธาร แต่กลับพบว่ายังมีการใช้ประโยชน์ที่ดินทั้งเป็นพื้นที่ทางการเกษตร พื้นที่อยู่อาศัย รวมทั้งบางบริเวณยังมีการสร้างรีสอร์ทสำหรับพักผ่อน ซึ่งการใช้ที่ดินในลักษณะนี้มีเพิ่มมากขึ้นเนื่องจากการขยายตัวของชุมชนรวมทั้งการส่งเสริมด้านการท่องเที่ยวในอำเภอวังน้ำเขียวของหน่วยงานภาครัฐและเอกชน

ส่วนด้านความคิดเห็นด้านการอนุรักษ์ดินและน้ำของผู้ใช้ประโยชน์ที่ดินในพื้นที่เพื่อการอนุรักษ์นั้นพบว่า กลุ่มตัวอย่างมีความรู้ในเรื่องการอนุรักษ์ดินและน้ำเล็กน้อย และมีความคิดเห็นในทางบวก คือรู้ว่าวิธีการอนุรักษ์ดินและน้ำจะช่วยให้ดินดีขึ้น แต่กลุ่มตัวอย่างไม่มีการนำวิธีการอนุรักษ์ดินและน้ำไปใช้ในการทำการเกษตรในพื้นที่ของตนเองเลย

ทั้งนี้สาเหตุที่สำคัญคือ กลุ่มตัวอย่างปลูกพืชไร่คือข้าวโพดและมันสำปะหลังเป็นพืชรายได้หลัก ซึ่งเมื่อกกล่าวถึงการนำวิธีการอนุรักษ์ดินและน้ำมาใช้ในแปลงปลูกพืช กลุ่มตัวอย่างคิดว่าเป็นเรื่องที่ต้องใช้เวลาและเงินลงทุนเพิ่มขึ้น โดยเฉพาะวิธีการอนุรักษ์ดินและน้ำด้วยวิธีกล ซึ่งต้องใช้หลักการก่อสร้างทางวิศวกรรมและใช้การปรับสภาพพื้นที่

ส่วนการอนุรักษ์ดินและน้ำด้วยวิธีพืชนั้น แม้จะไม่ต้องใช้การลงทุนมากเท่ากับวิธีกล แต่กลุ่มตัวอย่างก็เห็นว่าเป็นเรื่องที่ยากในการจัดการพื้นที่ และจัดการพืชตามหลักการของการอนุรักษ์ดินและน้ำ เช่นการใช้การไถและการปลูกพืชตามแนวระดับ กลุ่มตัวอย่างก็กล่าวว่าไม่สามารถทำได้เนื่องจากในบริเวณที่มีความลาดชันมาก ๆ ผู้ที่รับจ้างไถเตรียมพื้นที่จะไม่ไถขวางแนวระดับ เนื่องจากกลัวว่ารถไถจะเกิดการพลิกคว่ำ จึงต้องใช้การไถเตรียมพื้นที่ไปตามแนวระดับ ซึ่งจะทำให้เกิดการสูญเสียหน้าดินได้ง่าย

กลุ่มตัวอย่างยังมีความต้องการความช่วยเหลือจากหน่วยงานจากภาครัฐ ซึ่งเห็นได้จากการที่จะให้เกษตรกรนำวิธีการอนุรักษ์ดินและน้ำมาใช้ในการทำการเกษตรนั้น กลุ่มตัวอย่างคิดว่าควร

จะต้องมีหน่วยงานทางภาครัฐมาเป็นผู้จัดการให้ และถ้าต้องมีการก่อสร้างหรือปรับสภาพพื้นที่
หน่วยงานภาครัฐก็จะต้องเป็นผู้ที่ลงทุนก่อสร้างหรือปรับสภาพพื้นที่ให้